

O'QUV JARAYONINI TASHKIL ETISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Boymatov Mexrojiddin No'monjon o'g'li

Andijon davlat universiteti Axborot texnologiyalari va kompyuter injineri
fakulteti Kompyuter ilmlari va dasturlash texnologiyalari yo'nalishi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7601685>

Annotatsiya: Ushbu maqolada Hozirgi vaqtda axborot va axborot texnologiyalari sohasidan tashqarida mavjudlikni tasavvur qilish qiyinligi, Bugungi kunda axborot kompyuter texnologiyalarini bolani o'qitish va rivojlantirishning sifat jihatidan yangi tarkibiga mos keladigan bilimlarni uzatishning yangi usuli deb hisoblash mumkinligi haqida so'z boradi.

Kalit so'zar: axborot texnologiyalari, rivojlantirish, uzatish, saqlash, sifat, ta'lim, jarayon, axborotlashtirish.

Zamonaviy jamiyatni va ayniqsa ta'limni axborotlashtirish zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini takomillashtirish va ommaviy tarqatish jarayonlari bilan ajralib turadi. Ta'lim sohasida ushbu texnologiyalar ma'lumot uzatish va o'qituvchi va talabaning zamonaviy ochiq va masofadan turib o'qitish tizimlarida o'zaro ta'sirini ta'minlash uchun faol foydalanilmoqda. Zamonaviy o'qituvchi nafaqat o'z sohasi bo'yicha bilimlarga ega bo'lishi, balki o'z kasbiy faoliyatida AKTdan foydalanishi kerak.

Texnologiya so'zi (yunon tilidan. Texnika - logotip, o'qitish). Umumiy ma'noda fan, xom ashyo, yarim tayyor mahsulotlar, mahsulotlarni qayta ishlash yoki ularni iste'mol tovarlariga aylantirish usullari va texnikasini anglatadi.

Tor ma'noda, texnologiya - bu mehnat usullari, moddiy, texnikaviy, energetika, ishlab chiqarishning mehnat dalillari to'plamlari, ularni muayyan talablarga javob beradigan mahsulot yoki xizmatni yaratish uchun birlashtirish usullarida amalga oshiriladigan ilmiy va muhandislik bilimlari majmui.

Asosiy atamalarning izohli lug'ati muallifi A.M. Berlyant bu izohni beradi: "Axborot texnologiyalari - bu ob'ekt, jarayon yoki hodisaning (axborot mahsuloti) holati to'g'risida yangi sifatli ma'lumot olish uchun ma'lumotlarni yig'ish, qayta ishlash va uzatish vositalari va usullari kombinatsiyasidan foydalanadigan jarayon."

Jahon ta'lim axborot makonidagi zamonaviy davr. Ushbu jarayon zamonaviy texnik imkoniyatlarga mos bo'lishi va bolaning axborot jamiyatiga barkamol kirishiga hissa qo'shishi kerak bo'lgan o'quv texnologiyalarining tarkibiga tuzatishlar kiritilishi bilan bog'liq bo'lgan pedagogik nazariya va o'quv jarayonidagi sezilarli o'zgarishlar bilan birga keladi. Kompyuter texnologiyalari o'qitishning qo'shimcha "qo'shimchasi" emas, balki uning samaradorligini

sezilarli darajada oshiradigan yaxlit o'quv jarayonining ajralmas qismi bo'lishi kerak; jamiyat rivojlanishi inson faoliyatining barcha sohalariga kirib boradigan, jamiyatda axborot oqimlarining tarqalishini ta'minlaydigan unga kompyuter texnologiyalarining kuchli ta'siri bilan tavsiflanadi. global axborot makoni. Ushbu jarayonlarning ajralmas va muhim qismi ta'limni kompyuterlashtirishdir. Hozirgi vaqtda axborot va axborot texnologiyalari sohasidan tashqarida mavjudlikni tasavvur qilish qiyin. Har xil turdagi axborotlarning tobora ko'payib borishi bizni uni qayta ishlashning yangi, ilg'or usullari va vositalarini joriy etishga majbur qilmoqda va zamonaviy hayot sharoitlari uni saqlash, uzatish va xavfsizligini ta'minlash yo'llariga tobora ko'proq talablarni kuchaytirmoqda. Ta'lim inson hayotining ajralmas qismi bo'lib, ayni paytda ushbu sohada yangi bilimlar manbai va ushbu bilimlarni qo'llash sohasi hisoblanadi.

Shunday qilib, o'quv jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT) foydalanish hisoblanadi tegishli muammo zamonaviy ta'lim. Bugungi kunda har qanday maktab intizomi bo'yicha o'qituvchi AKTdan foydalangan holda dars tayyorlash va o'tkazishi kerak. AKTdan foydalangan dars ko'rgazmali, rang-barang, ma'lumotli, interaktiv bo'lib, o'qituvchi va talabaning vaqtini tejaydi, talabaga o'z tezligida ishlashga imkon beradi, o'qituvchiga o'quvchi bilan har xil va individual ravishda ishlashga imkon beradi, o'quv natijalarini tezkor kuzatib borish va baholash imkoniyatini yaratadi.

Shunday qilib, AKTdan foydalanish ta'limdagi bir qator muammolarni hal qilishi mumkin. Birinchidan, boshlang'ich maktab yoshidagi bolalar uchun maktab jarayonidagi bolaning faol ishtirokini rag'batlantiradigan uzoq muddatli maqsadlarni belgilash qiyin. Etti yoshli bolaga nufuzli ish, muvaffaqiyatli martaba, insoniyatning ko'p asrlik tajribasini o'rganish ahamiyatsizdir. Shu munosabat bilan, motivatsiyani kuchaytirish uchun u qo'shishni va olib tashlashni, onasini xafa qilmaslik, stolda qo'shnidan tezroq o'qishni o'rganish uchun yaqin maqsadlardan foydalanadi. Qiyinchilik shundaki, bolalar tobora go'dak bo'lib qolishadi va shuning uchun bu maqsadlar bolani rag'batlantirmasligi mumkin. Yetti yoshdan to'qqiz yoshgacha bo'lgan bolalarning asosiy faoliyati bu o'yin ekanligini hisobga olsak, u yuqoridagi muammoni hal qilishga yordam beradigan keng interfaol ta'sir o'tkazish qobiliyatiga ega bo'lgan kompyuter deb taxmin qilish mumkin.

Zamonaviy kompyuter o'qitish tizimlari bolaga haqiqiy, tushunarli va erishiladigan maqsadni qo'yadi: siz misollarni to'g'ri hal qilasiz - rasmni ochasiz, barcha harflarni to'g'ri joylashtirasiz - ertak qahramonining maqsadiga yaqinlashasiz. Shunday qilib, o'yin jarayonida bola bilimlarni o'zlashtirish uchun

ijobiy motivatsiyaga ega. Ikkinchidan, trening - bu insonning keyingi barcha faoliyati quriladigan poydevor. O'qituvchining oldiga mas'uliyatli vazifa qo'yilgan - har bir bola tomonidan dastur materiallarini to'liq o'zlashtirishga erishish. Maktab o'quvchilarining turli darajadagi tayyorgarligi, xotira, fikrlash, e'tiborni rivojlantirishdagi tafovutlarni hisobga olgan holda, o'qituvchi, shunga qaramay, o'quvchilarning o'rtacha tayyorgarligiga e'tibor qaratishga majbur bo'ladi. Natijada, o'quvchilarning aksariyati darsda juda faol. Ma'lumki, aqliy faolligi yuqori yoki pastroq bo'lgan, shuningdek kasallik tufayli darslarni qoldirgan o'quvchilarni o'qitishda muammolar mavjud. Ushbu toifadagi o'quvchilarni muvaffaqiyatli o'qitish usullaridan biri darsda kompyuterga asoslangan o'quv tizimlaridan foydalanish bo'lishi mumkin. Aqliy faolligi yuqori bo'lgan talabalar kompyuterdan yangi material bilan tanishish, yangi ma'lumot olish yoki bilimlarini chuqurlashtirish uchun foydalanishi mumkin. Aqliy faoliyatning etarlicha baholanmagan darajasiga ega bo'lgan talabalar kompyuterda individual sur'atda ishlashi mumkin, bu dasturda darsning borishini sekinlashtirmaydi. Darslarni o'tkazib yuborgan bolalar darsning muayyan bosqichlarida yoki darsdan tashqari soatlarda bilimlaridagi bo'shliqlarni to'ldirishlari mumkin. Uchinchidan, darslarda kompyuter testlarini qo'llash o'qituvchiga qisqa vaqt ichida o'rganilgan materialni o'zlashtirish darajasi to'g'risida ob'ektiv tasavvurga ega bo'lib, uni o'z vaqtida tuzatishga imkon beradi. Shunday qilib, o'qishda kompyuterdan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

So'nggi paytlarda yangi axborot texnologiyalari bozori jadal rivojlanmoqda. Tarixga oid elektron tematik nashrlar, entsiklopediyalar, albomlar, multimedia taqdimotlari to'plamlari nashr etilgan. Ushbu vositalarning barchasi o'quv jarayonida o'quv materiallarida, fonogrammalarda, o'quvchilar bilimini sinashda, berilgan ma'lumotlarni qidirishda, barcha turdagi ijodiy ishlarni tashkil qilishda ishlatilishi mumkin. Darsdagi ish shakllarining xilma-xilligi, video va multimediya materiallarini namoyish qilish bilan birgalikda, o'quvchilarda hissiy yuksalishni keltirib chiqaradi, taqdimotning yangiligi tufayli mavzuga bo'lgan qiziqishni oshiradi, o'quvchilarga muammolarni qanday hal qilishni o'rgatayotganda ko'rish darajasini oshiradi va darsdan oqilona foydalanadi, dars madaniyatini farqlashga imkon beradi. talabalarga yondashish, fanga qiziqishni shakllantirishga hissa qo'shadigan va shuning uchun ta'lim sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadigan, bolalarning charchoqlarini kamaytiradigan.

AKT ta'limga bo'lgan salbiy munosabatning muhim sabablaridan birini - muammoning mohiyatini tushunmaslik tufayli etishmovchilikni, bilimdagi

sezilarli bo'shliqni sezilarli darajada yo'q qilishi mumkin. O'quv jarayonida kompyuterdan foydalanish - (yangi axborot texnologiyalarini joriy etish) o'quv jarayonini jadallashtirish, uni optimallashtirish, maktab o'quvchilarining fanni o'rganishga qiziqishini oshirish, ta'limni rivojlantirish g'oyalarini amalga oshirish, darsning tezligini oshirish va mustaqil ish hajmini oshirishning usullaridan birini taklif qilishga urinishdir. Bu mantiqiy fikrlash, aqliy mehnat madaniyati, mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantirishga hissa qo'shadi, shuningdek, o'quv jarayonining motivatsion sohasiga, uning faoliyat tuzilishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Darslarda talabalar yuqori faollik ko'rsatadilar. O'quvchilar darsga katta qiziqish bildirishadi va uning hammualliflariga aylanadilar. O'qituvchi va talabaning darsdagi birgalikdagi faoliyati bu darsni interaktiv qiladi, o'quvchining shaxsiyati, individual qobiliyatlari va moyilligi birinchi o'rinda turadi.

Bugungi kunda axborot-kompyuter texnologiyalarini bolani o'qitish va rivojlantirishning sifat jihatidan yangi tarkibiga mos keladigan bilimlarni uzatishning yangi usuli deb hisoblash mumkin. Bu usul bolaga qiziqish bilan o'qish, ma'lumot manbalarini topish, yangi bilimlarni olishda intellektual faoliyat intizomi va mustaqilligini oshirishga imkon beradi.

Ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishni o'rganib chiqib, boshlang'ich maktabda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish nafaqat davrning yangi tendentsiyasi, zarurati degan xulosaga keldim. AKT tabiatda, rivojlanishda, harakatda bo'layotgan har qanday jarayonni namoyish etish imkonini beradi; darsda o'rganilayotgan ob'ektlarni vizual tarzda namoyish qilish, xaritalarda kerakli geografik koordinatalarni ko'rsatish va boshqa ko'p narsalar. Bitta dars doirasida o'qituvchi videokliplardan, musiqiy diapazondan, rasmlar va reproduksiyalardan foydalanish imkoniyatiga ega. Sinfda AKTdan foydalanish nafaqat bolalarga materialni o'rganishga, balki o'qituvchiga ijodiy rivojlanishiga yordam beradi.

